

נספח פד

הסברים שונים לפיסקה לד של 'אורות התהיה' –

• **איגרת לרב זריהן מטבריא (אגרות הראי"ה, חלק ד, עמ' פט):**

"על ענין הגבורה שבאורות, הדברים מבוארים שכלפי קדושתה של כנסת ישראל, הכל הוא קדוש ונשגב לאין חקר. ושמשון שנשתבח בגבורת גופו, הוא קדוש ד' ודן את ישראל לאביהם שבשמים ונקרא על שמו של הקב"ה (סוטה י, א). ומתוך הצורך הגדול של התגברות הקדושה בעולם באחרית הימים על ידי כנסת ישראל, מוכרחת גם הגבורה הגופנית להתעורר ברב כח. ועל עובדי ד' באמת החובה מוטלת לזכך את היסוד הפנימי של הגבורה בגבורה קדושה ברוחניות. וכפיר האריות ששסע שמשון, הוא מכוון נגד הארי שהכה בניהו בן יהוידע האיש החי, שהיתה כל עבודתו גבורה פנימית של קדושה ביחודי קדש נשגבים ונוראים מאד, שלא הניח כמותו לא במקדש ראשון ולא במקדש שני (ברכות יח, ב). וכשם שהעבודה הפנימית של קדושי עליון שבדורות כולם היא נמשכת מהשפעת קדושתו של בניהו בן יהוידע עליו השלום, כן כל העבודה של התגברות הגבורה הגופנית בכללות כנסת ישראל, היא נמשכת מקדושת נזיר אלקים שמשון הגבור עליו השלום. וכשם ששרשי הנשמות הללו הם אחוזים זה בזה, כן כל פרטי הענפים גם כן אחוזים הם זה בזה. אקוה שדברי מספיקים לחכם לב ככבוד תורתו הרם שיחיה, והירידות והסיתומים הם בודאי מעובים מאד בחיצוניות הגבורה הנמשכת מיסוד הארתו של שמשון, ממה שהם בפנימיות מצד הארתו של בניהו בן יהוידע, והבריאה כולה כך הולכת, והנפשות כך מסתעפות".

• **אגרת לרב יוסף משאש (ראה אודותיו בתוך נספח פד. האגרת מובאת בחוברת 'לכבודה של תורה' לרב משה מימון אחרר, עמ' 41; ובספר אוצרות הראי"ה, לרב משה צוריאל, חלק א במהדורה החדשה, עמ' 473):**

"אגרת קדשו דמר, מיום ז"ך כסלו הגיעני, וראיתי בה הרבה מעדינות נפשו הטהורה. ומאוד חרה לי על אשר כתב הפלסתר הנקוב בשם 'ירחון בית ועד לחכמים', עשה רושם כל כך לצער גברא רבה דכותיה. וכי לא ידע מר דבעוונותינו הרבים שכיחי אפיקורי דמצערי רבנן? ורבו דוברי שקר וטחי כזב. וכל ישרי לב אינם שמים לב לדבריהם ואינם מתעסקים בבדיותיהם ... ואנכי מעת באתי לארצנו הקדושה זאת

היא מגמתי כפי כחי, לקרב גם את הרחוקים ולדבר על לבם שיתקרבו לתורה ומצוות, ואפילו אלה הצעירים שרוצים להתפתח בבריות גופא, כדי שיהי כוחם חזק להגן על אומתנו הקדושה בעת זעם חס ושלום, בעת אשר צרים ואויבים קמים עלינו. דרכי להגיד להם שיכולים לכוין מעשיהם לשם שמים, להוסיף אומץ וגבורה בכנסת ישראל כדי שקדושת השם יתברך ואור שכינתו הקדושה תהיה מופיעה בגבורה בעולם. ואז שכרם רב וחלקם יהיה חלק צדיקים קדושי עליון, כמו שהיו אבותינו הגבורים, חיילותיו של בית דוד, גבורי כח ואזורי גבורה. ובזה חיזקו את אור הקדושה. ודברים כאלה ראויים כל חכמי ישראל צדיקי הדור להגיד לדורנו, ויקרבו הרבה לבבות לאבינו שבשמים. ואיזה חסרון יש בזה? וכי עד כאן לא למדנו כי 'כָּל דְּרָכָיךְ דָּעָהוּ' (משלי ג, ו) הוא היסוד ש'כל גופי תורה תלויים בו' (ברכות סג, א). ואם אפשר להכניס רוח קדושה גם באלה שהם מתגדרים בגבורה גופנית, הלא נוציא יקר מזולל [ע"פ ירמיה טו, יט]. ובזה כחם של צדיקים מתעלה, וגבורת הקודש מתרוממת בתפארת עוזה. והלא כל הדברים נאמרים רק בתנאי ובקשר של שמירת תורתנו הקדושה ושל תגבורת קדושת האמונה, והדבקות בתורה ובמצוות באהבת השם יתברך ויראתו. ואיך בודים דברי דופי על דברי קודש, שהם הם עקרי תורתנו הקדושה?"

אורי חזקיהו

• ספר שבחי הראי"ה, פרופ' חיים ליפשיץ, עמ' קסג:

"פעם אחת נזדמן לו להרב לראות ממה שפירסמו מחוגי הקנאים, על דבריו בענין ההתעמלות – ובכה... היו אז במחיצתו של הרב רק שלושה בחורים מבני ישיבתו, והסביר להם הרב מה היתה כוונתו בדבריו על ההתעמלות: קדושה זקוקה גם לגבורה, אף לגבורה גופנית. שמשון הגבור היה גבור בגופו – והיתה שכינה מקשקשת לפניו כזוג (סוטה ט, ב), ודוד המלך היה גבור ממש, גבור בגופו – והיה כולו קדושה... יש ערך גם לניצוץ של קדושה. אם יש אפילו רק ניצוץ קטן של קדושה, אף בתוך תוכה של הטומאה, הרי כשהניצוץ הזה מתגלה, כלה הטומאה בהכרח ועוברת מן העולם. ומשום כך, אין ה'סטרא אחרא' מניחה לגלות את הניצוץ של קדושה. ההתעמלות יש בה ניצוץ של קדושה. אך יש ונלוים אליה על ידי צעירינו היום דברים של טומאה, על כן יש לגלות את ניצוץ הקדושה שבהתעמלות – ואז תכלה ותעבור מן העולם כל הטומאה הנלווית אליה, כי קדושה וטומאה הן תרתי דסתרי, ואינם יכולים לדור בכפיפה אחת..."

• שם, עמ' קפו:

[1234567]

"האדמו"ר מסוקולוב, האדמו"ר מגור וגיסו ר' חנוך צבי בנדין, כשביקרו בארץ ישראל, היה להם ויכוח עם הרב בענין ההתעמלות ... תחילה הראה להם הרב מקור לדבריו – ב'מורה נבוכים' (ג, כה הובאו דבריו בהערה 1407). על כך העיר האדמו"ר מגור: גם מורה נבוכים אין לנו לומדים".

• מאמר 'טובים מאורות' לרב יעקב משה חרל"פ:

"מי לא יודע את גודל הצורך וההכרח של הגבורה גם הגופנית להגעת הנבואה וענפיה, 'אין הנבואה שורה אלא על גבור חכם עניו עשיר'. ואנו שהננו קרואים להתעתד בהכשרה נכונה לידי מדריגת רוח הקודש וגילוי אליהו ... הננו נדרשים להיות שלמים בכל התנאים אחד מהם לא יחסר. נפלאה היא אמנם עבודת הקודש של מיחדי יחודים בעת דודים מחצדי חקלא שמעוררים את האהבה על ידי שירות ותשבחות שאמרן דוד מלך ישראל ... אבל גם תנאי הגבורה אי אפשר שיחסר כדי להכשיר את גופנו הנדכא והחלוש שישב לאיתניותו והיות גבור ורענן ודי אמיץ לקבל את רוח הקודש ולא להתבטל ולהתארס ולשחררו מקללת התוכחה שנתקיימה בגלות, 'וְנָתַן ה' לָךְ שֵׁם לֵב רָגִז וְכָלִיּוֹן עֵינַיִם וְדַאֲבוֹן נָפֶשׁ, וְהָיוּ חֲיִיךָ תִּלְאִים לָךְ מִנְגֵד וּפְחָדָה לִיָּלָה וְיוֹמָם וְלֹא תֵאֱמִין בְּחֲיִיךָ' (דברים כח, סה-סו), שחיים מרורים כאלה הם המונעים היותר גדולים בעד כל השגה ועליה, ועל כן אנו רשאים להבין ממה שהוא מבחוץ את המגמה שבהחפץ הפנימי של התעמולה להעמיד בנים אמיצים לאומה, שמכיון שבא גם מצד התמכרות לכלל ישראל היא מסמנת לנו את עוז הגבורה גבורת הקודש של בשר ורוח, העומדת אחר כתלנו הכן בעדנו וקוראת אלינו להתלבש בה ולהתאזר בהוד תפארתה שנהיה גבורי כח עושי דברו, קלים מנשרים וגבורים מאריות לעשות רצון קוננו וחפץ צורנו לבסס את בית ישראל על אדמת קדשו בפליאות קודש תורתו וגבורת ימין עוזו, 'עֲתָה יִדְעָתִי כִּי הוֹשִׁיעַ ה' מִשִּׁיחוֹ יַעֲנֶהוּ מִשְׁמִי קִדְּשׁוּ בְּגָבוֹת יֵשַׁע יְמִינוֹ' (תהלים כ, ז). ופרסום החפץ הזה עצמו להמציא גבורה בישראל, מוסיף הוא גבורה לכל ישרי לב כי על פי רוב עיקר הגורם לגבורה הוא החפץ בגבורה וכל התלבשות פנימית בגבורה טהורה מכשרת את הלב שתנוח בו חכמה וכל זה אפילו אם הוא רק מצד הפרט וקל וחומר אם הוא מצד הכלל, שכל עוז ועצמה של העם מביאה לידי ברכת אלהים" וכו'. [בדומה לכך הוא כותב בספר מי מרום, חלק ו, 'מעייני הישועה', עמ' יד: "החיצוניות היא הצל של הפנימיות,

וכאשר מתגלה גבורה חיצונית גדולה ומופלגה עד מאוד, יודעים אנו למדי את עצמת הגבורה הפנימית, שמתגלה בפנימיותה בתוקף אור בהיר מאוד, ובזמן שמתאחדת הגבורה הפנימית עם הגבורה החיצונית, אז הזמן המוכשר להופעת הגאולה בכל הודה ^{אוצר החכמה} והדרה וגדולת נפלאותיה, ולכן כאשר ראה יעקב בשמשון התאחדות הגבורות האלה, שיחד עם היותו גבור עצום היתה השכינה מקשקשת לפניו כזוג (סוטה ט, ב) סבר בו שהוא המלך המשיח, והגאולה מגעת בימיו, וכאשר ראה שמת אמר 'לישועתך קויתי ה' (בראשית מט, יח), להודיע שהעיכוב הוא רק מפני שחסרו צפיית ^{אוצר החכמה} וקווי לישועה שלמה".

• ספר חידושי הרה"ח לרב חיים הירשענזאהן, חלק חילופי מכתבים, סי' כג (הובא בספר אוצרות הראי"ה, לרב משה צוריאלי, חלק א במהדורה החדשה, עמ' 205):
 "... גם תרעומתו על ידידנו מארי דארעא דישראל הגאון מורנו ורבנו הרב אברהם יצחק קוק שליט"א, על מה שמצאו מחפשי מומים בספרו היקר 'אורות', כי ההתעמלות הוא בבחינת אמירת תהלים, ומלקטי אורות חשבו כי חס ושלום מות בסיר (ע"פ מלכים ב ד, מ), אם שאינני זוכר את לשון המאמר ממש ... ואנכי אומר: אשרינו שגדול הדור כמותו עומד לרב הראשי לארצנו הקדושה, שיש לו האומץ לאמר דברים כאלה ... ולו כתב כי ההתעמלות היא בבחינת לימוד תהלים, אז היה מקום לבעל דין לחלוק, מפני שתלמוד תורה כנגד כלם, וההתעמלות היא רק חיי דברייתא (=חיי הבריות). אבל אמירת תהלים אשר שאלה גדולה היא על האומרים תהלים לסגולה, אם אינם בכלל 'מתרפא בדברי תורה' (עי' שבועות טו, ב) וכל ההיתר הוא רק מפני שאינם נוהגים ברקיקה, אין כלל שאלה שלחזק בחורי ישראל שיהיו יכולים לעמוד על נפשם נגד רודפיהם, וה' יהי בעזרם, שהיא מצוה יותר גדולה מן אמירה בעלמא, אפילו אמירת תהלים, אם יהא בלי לימוד והתעניינות בתוכן שלו. ואינני מבין איך כתב שזה מבחינת אמירת תהלים, הלא זה למעלה למעלה מן אמירה זו, אם שאיננו למעלה מן לימוד תהלים, שתלמוד תורה כנגד כלם" וכו' (אמנם הרב משה צוריאלי מעיר על אתר: "הנה הצעת פירושו אינה מסתדרת כל כך עם סגנונו של הרב ב'אורות', שהזכיר שם 'שאמר דוד' 'על-ידי הכוונות העליונות'. וגם הרה"ח מתנצל שאין הספר מונח לפניו שיראה לשונו). [המכתב ששלח הרב לרב חיים הירשענזאהן נדפס בספר אגרות הראי"ה, חלק ד, עמ' קסד, – ראה בתוך נספח פד].

- מאמר 'הגבורה במחשבת הראי"ה קוק' לרב צבי קפלן, בתוך קונטרס 'בשיפולי גלימתו' (החל מעמ' 17):

"מקום נכבד לגבורה במחשבת הראי"ה קוק", הוא כותב ומביא כמה וכמה מקורות לכך. "אין לומר כי רעיונותיו אלה של הראי"ה קוק חדשים הם ביהדות", והוא מצטט כמה וכמה מקורות מן היהדות התובעים את הבריאות, את גבורת הגוף, את גבורת הרוח ואת גבורת המחשבה. "כל אלה אינן אלא דוגמאות בודדות, המעידות – כל אחת על פי דרכה – כי יש ערך גדול לגבורה ביהדות, מקדמת דנא, וכי אין הראי"ה קוק ראשון בזה. אין צריך לומר כי בתנ"ך מצינו הערצת הגבורה לרוב. דמויות גבורי כח ורוח, אשר גבורתם היתה קודש לעם – שמשון, שאול, יונתן, דוד, יואב ועוד – מתוארות בו ברוב הערצה. ואף באגדות חז"ל מצינו כזאת, כגון תיאורי גבורתם של בני יעקב, או גבורתו של ריש לקיש וקריאת ר' עזחן לו: 'חילך לאורייתא' (ב"מ פד, א), וכהנה רבות. וכשאנו דנים במחשבת הראי"ה קוק, הרי אין ספק כי יסודות עמוקים ואיתנים לרעיונותיו על הגבורה – כמו לכל רעיונותיו – מצויים בתורת הנסתר, המבוע ממנו שאב הראי"ה מלוא נשמתו.

ואף על פי כן יש להודות, כי בין דוברי דבר התורה בדורות האחרונים לא מצינו מי שידגיש כל כך את ערך הגבורה, כפי שהדגיש הראי"ה קוק.

גדול ורב ערכה של הדגשה זו – ובייחוד בדורותינו. שכן, יותר מדי נזדהו בתקופה האחרונה בתודעתם של בני אדם – דתיות עם חולשה. בדרגא נמוכה מזהים את הדתיות עם חולשת הגוף, וקצת למעלה מזה – עם חולשת הרוח, עם אי ההעזה הנפשית, המחשבתית. הדתיות מצטיירת בעיני רבים כעניינים של חלושי אופי, שאינם יכולים לסמוך על עצמם, והם זקוקים להתרפקות על מי שלמעלה מהם, ורבים גם המטיפים לדתיות – המבססים אותה על חולשת האדם, הבאים להראות לאדם מה דל הוא, מה אפס הוא ואין הוא, ומה טועה ומשלה הוא את עצמו בשוא כשהוא סומך על כחו ובטוח בגבורתו, ומתקבל הרושם כי מקורו היחידי של הרגש הדתי – היא הרגשת החולשה ...

אבל באמת אין הרגשת החולשה המקור היחיד לרגש הדתי. המדרגה הנעלה של עבודת ה' היא לא מתוך יראת העונש, כי אם מתוך יראת הרוממות, אהבת ה', מתוך השאיפה להגשמת האידיאלים האלהיים הנשגבים בחיי הפרט והכלל, מתוך גבורת הגוף וגבורת הרוח, מתוך עמידה איתנה אל מול מפריעים חיצוניים ופנימיים: 'הוי

עז כְּנִמְר וְקַל כְּנֶשֶׁר, רַץ כְּצָבִי וְגִבּוֹר כְּאַרִי – לַעֲשׂוֹת רָצוֹן אֲבִיךָ שְׁבַשְׁמִים' (משנה אבות ה, כ)...

כשם שמקורות היהדות מלמדים את אפסות האדם, כך הם מלמדים את גדלותו... ואין סתירה. הרגשת חולשת האדם לעומת בוראו, אינה שוללת את הרגשת גבורת האדם, אשר ניתנה לו מאת בוראו לעשות בה רצונו, כבחירתו.

והרי אף אותו כתוב הבא להזהיר מפני 'וְאַמְרַת בְּלִבְּךָ כְּחִי וְעַצֶּם יָדִי עֲשֵׂה לִי אֵת הַחֵיל הַזֶּה' (דברים ח, יז), כלום מסיים הוא 'וזכרת כי חלש אתה?' – מסקנתו היא 'וְזָכַרְתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ, כִּי הוּא הִנִּיחָן לְךָ כַּח לַעֲשׂוֹת חֵיל' (שם, יח). אין התורה שוללת את עצם הרגשת גבורת האדם, אלא דורשת לזכור את מקורה העליון.

יתר על כן: הגבורה תנאי היא בעבודת ה', בקרבת אלהים. כך למדונו מקורותינו. וכך הרבה והעמיק ללמד בתקופת תחיית ישראל בארצו הראי"ה קוק.

הוא הבין והרגיש, כי רק אז תיעשינה נפשות לתחיית הקודש – עת תודגש הגבורה שבקדושה, עת יקומו נושאי דבר התורה ומגלמיה בחייהם – שהגבורה תחייה בהם, אשר יהיו – כפי שהוא קורא להם: גבורי האצילות. 'הטפוס השלם של גבורי האצילות – מאציל על גבורי הגשמיים את הוד קדשם' (אורות התחיה, יט) וכו'.

• מתוך אוצרות הראי"ה, לרב משה צוריאלי, חלק א (בהוצאה החדשה), עמ' 202:

הרב משה צוריאלי מתייחס לאות כ' שבתביבת "כְּעֲלִיתָהּ" ("אָבֵל שִׁיִּצְחָקוּ הַנְּעָרִים לְחַזֵּק כָּחֶם וְרוּחָם, בְּשִׁבְלֵי גְבוּרַת הָאִמָּה בְּכָלֶהָ, עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ הַזֹּאת מַעֲלָה אֵת הַשְּׂכִינָה מֵעֵלָה מֵעֵלָה, כְּעֲלִיתָהּ עַל-יְדֵי שִׁירוֹת וְתַשְׁבְּחוֹת, שְׁאֵמַר דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל בְּסִפְרֵי תְהִלָּים"), שאינה משמשת להשוואה, לומר ששתייהן באותה המדרגה, אלא היא משמשת לדימוי, כלומר: כמו שזו מעלה את השכינה – אף גם זו מעלה את השכינה, אלא שכל אחת פועלת באופן שונה ובאיכות שונה. ואף הרב עצמו מדייק וכותב שהשירות והתשבחות מעלות את הנשמה הפנימית, ואילו הפעילות המעשית מעלה את הרוחניות החיצונית ("אֵלָּא שֶׁעַל-יְדֵי הַכְּנֻנוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת עוֹלָה הַנִּשְׁמָה הַפְּנִימִית, וְעַל-יְדֵי הַמַּעֲשִׂים הַמֵּאֲמָצִים אֵת גּוֹף הַיְּחִידִים לְשֵׁם הַכָּלֵל עוֹלָה הָרוּחָנוּת הַחִיצוֹנִית").

• שם, עמ' 205:

הרב משה צוריאלי כותב כי דברי הרב הללו בעניין ההתעמלות נאמרו בשנת תרע"ג

[1234567]

לערך, כאשר מצב הספורט בארץ עוד היה חובבני ולא משך קהל צופים רב. אמנם ¹²³⁴⁵⁶⁷אח"כ בשנת תרפ"ז, הרב שלח מחאה לקונגרס הציוני בנוגע ל"סידורי הספורט, אשר הנוער שלנו מחזיק בהם בחיבה מופרזה, והדברים מגיעים עד כדי חילולי קודש פומביים על ידי משחקי כדור הרגל בשבתות וימים טובים בהמון רב, באורח כזה שכל הסביבה היהדותית מרגישה בזה צער תהומי ועלבון אין קץ" (חזון הגאולה, עמ' רמב, ראה אגרות נוספות בספר אוצרות הראי"ה, חלק א במהדורה החדשה, עמ' 442, 460, 484-485, 499). לכן אין להקיש מן המצב כמות שהיה בתקופה מאוחרת יותר למצב כמות שהיה קודם לכן.

[אוצר החכמה]

• אוהב ישראל בקדושה, הרב ד"ר יהושע בארי, חלק ג, עמ' 144-107:

הרב ד"ר יהושע בארי טוען כי המילה 'התעמלות' אינה אלא מילת צופן עבור אימונים גופניים שערכו בחורי ישראל כדי להגן על היהודים מפני הפורעים הערבים. הוא טוען כי הארגון הראשון שטבע את מטבע הלשון 'התעמלות' כמונח חדש, כצופן סודי, בתחום הבטחוני, היה ארגון 'החורש' (הוקם בשנת תרס"ז). בתכנית הארגון כתוב, בין היתר, כי על החברים להנהיג 'התעמלות' – כלומר ללמוד לאחוז בנשק, למען לפתח את הרגש והכשרון של הגנה עצמית [עמ' 124]. בתכנית ארגון 'השומר' (הוקם בשנת תרס"ט) נאמר כי "המטרה לפתח בארצנו אלימנט של שומרים יהודים הראויים לעבודה זו. האמצעים: להכין ולהכשיר במושבות והחוות את התנאים הדרושים להתפתחות אלימנט שכזה, על ידי רכישת מכשירי התעמלות, לימוד הרכיבה על סוס, לימוד התעמלות והשתמשות בנשק" [עמ' 125].

זו התקופה שבה הרב כתב את הפיסקאות המופיעות בספר 'אורות'! בספרו של יצחק טבנקין 'דברים', בנספחות (כרך, עמ' 489), כותב עורך הספר, אריה פיאלקוב, ש'התעמלות' – כמות שהיא מופיעה בתקנות ארגון 'הגנה' (הוקם בשנת תר"פ) – הוא שם סתר ל'הגנה' [עמ' 128].

הסופר אורי ברנר, בספרו 'הקיבוץ המאוחד בהגנה, 1923-1939' (עמ' 9) מפרש את תקנות ההסתדרות וכותב כי "התעמלות – שם הסוואה לפעילות הגנתית בלתי ליגלית שהיה מקובל אז" [שם].

הרב ד"ר יהושע בארי מוסיף עוד כמה וכמה הוכחות, ומסיק שכאשר הרב כתב 'התעמלות' – הוא התכוין למעשה לפעילותם של בחורי ישראל החפצים להגן על

האומה, וכפי שכותב בתוך הפיסקה עצמה: "ההתעמלות, שצעיירי ישראל עוסקים בה בארץ ישראל לחזק את גופם בשביל להיות בנים אמיצי כח לאמה" וכו'.

הקבלת המילה 'התעמלות' לפעילות שמטרתה להגן על עם ישראל, מסבירה גם את שני הפסוקים אותם מציין הרב: "ויהי דוד עשה משפט וצדקה לכל עמו, ויואב בן צרויה על הצבא" – ובזה רומז הרב לדברי הגמרא במסכת סנהדרין מט, א: "אילמלא דוד – לא עשה יואב מלחמה, ואילמלא יואב – לא עסק דוד בתורה, דכתיב ויהי דוד עשה משפט וצדקה לכל עמו, ויואב בן צרויה על הצבא, – מה טעם דוד עשה משפט וצדקה לכל עמו? משום ד'יואב בן צרויה על הצבא! ומה טעם יואב על הצבא? משום ד'דוד עשה משפט וצדקה לכל עמו'".

עוד מסביר הרב ד"ר בארי מדוע עוסק הרב בפסוקים השייכים לשמואל ב פרק ב ובפסוקים השייכים לשמואל ב פרק ח: בפרק ב אנו רואים עם ישראל מפולג, דוד נמשח למלך רק על בית יהודה, חלקים רבים מהארץ נתונים תחת עול זרים, ודוד רק התחיל להקים צבא, על ידי אימונים לבני הנוער, בפיקודו של יואב.

בפרק ח, אנו רואים, דוד הוא כבר מלך על כל עם ישראל, יש לו צבא גדול וחזק, הוא שחרר את הארץ מעול זרים, הוא העביר את המלחמה לתוך ארצות האויב, הוא נלחם וניצח את הפלשתים, את מואב, את הדדעזר מלך צובה, את ארם דמשק, והוא שם נציבים, באדום, ובארם דמשק. יואב הוא המפקד על הצבא. לפנינו תיאור של שני מומנטים שונים בחיי המלך דוד ובחיי עם ישראל, שהמרחק ביניהם מבחינת הזמן הוא לא גדול, רק שנים אחדות, אבל מבחינות אחרות המרחק הוא רב ועצום. בפרק ב אנו רואים עם ישראל מפולג, נכנע וסובל מעול זרים, ואילו בפרק ח אנו רואים עם ישראל מאוחד, חפשי ועצמאי; גרש את האויבים מארצו, וגם כבש כמה מארצות האויב, ודוד הוא מלך על כל עם ישראל.

בודאי אין זה מקרה שהראי"ה קוק בחר את שני הפרקים הנ"ל כדי לבסס עליהם את המסה הזאת. כוונתו ברורה. המובאות אומרות: זכרו נא מה עשה דוד המלך בראשית מלכותו, כדי לשחרר את הארץ מעול זרים, הוא הקים צבא – נערים. והמסר המתבקש מאליו הוא: ממנו תראו וכן תעשו [עמ' 141].

על הסברו זה של הרב ד"ר יהושע בארי כותב הרב משה צוריאל (אוצרות הראי"ה, חלק א במהדורה החדשה, עמ' 205) כי זהו "הביאור הנכון ביותר בענין זה ... והרי זה מפורש למי שיש לו לב מבין. ואם אמנם הרב עצמו לא ביאר דבריו, הוא מפני

שבימים ההם היה תחת שלטון המנדט האנגלי, ולא היה יכול להודות שהיה מעודד פעילות בלתי חוקית".

מכל מקום, אין לשלול את המשמעות הפשוטה של דברי הרב — וכפי שעולה ממקומות רבים בכתביו.

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה

אורות - אורות התחיה ב - מבואר: קוק, אברהם יצחק בן שלמה זלמן הכהן - אבינר, שלמה חיים הכהן (1)